

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2009. október 27.

**MOZGÓKÉPKULTÚRA
ÉS MÉDIAISMERET**

**KÖZÉPSZINTŰ ÍRÁSBELI
ÉRETTSÉGI VIZSGA**

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

**OKTATÁSI ÉS KULTURÁLIS
MINISZTERIUM**

ISMERETEKET ELLENŐRZŐ KÉRDÉSEK (maximum 10 pont)

1. (4 pont)

Mutassa be röviden, 8-10 sorban a **magyar filmtörténet 1960-as, '70-es éveinek egy jelentős filmrendezőjének** munkásságát! Nevezze meg és méltassa a választott filmművész legalább két kiemelkedő alkotását (4 pont)

Helyes válasz:

A hatvanas-hetvenes évek egy jelentős alkotójának (pl. Jancsó Miklós, Kovács András, Makk Károly, Fábri Zoltán, Huszárík Zoltán) megnevezése: 1 pont

Az ebben a korszakban született fontosabb alkotás(aik) megnevezése: 1 pont

Az összefoglalás minőségtől függően: max.2 pont

(Ha a vizsgázó nem a korszak alkotóját nevezte meg, a bemutatás nem értékelhető.)

2. (2 pont)

Nézze meg figyelmesen az alábbi két képet! Az első a Petőfi Sándorról készült közismert dagerrotípia, a második a *Petőfi '73* című film forgatásán készült fotó.

Húzza alá az alábbiak közül a helytelen állítást/állításokat! (2 pont)

- A második kép fotómontázs.
- Az első nem, de második kép bizonyítja, hogy a technikai kép sokszorosítható.

Helyes válasz: 2 pontot kap a vizsgázó, ha az első választ helytelennek, a másodikat helyesnek jelöli. Csak hibátlan megoldás esetén jár a megoldásért a két pont.

3. (4 pont)

Fogalmazza meg, mit értünk a médiaimperializmus fogalma alatt!

Válaszában törekedjen a **pontos, alapos meghatározásra!** (4 pont)

Helyes válasz például:

Azt a feltételezett befolyást, melyet a globális médiapiacot uraló multinacionális médiaipari vállalkozások gyakorolnak a kultúrára, kizsorítva és ekképpen felszámolva az őshonos, autentikus kulturális formákat. (A médiaimperializmus fogalmát elsősorban a fejlődő, ill. harmadik világ vonatkozásában használták, napjainkban ez a különbségtétel már nem releváns.)

1-1-1-1, vagyis összesen 4 pontot kap a vizsgázó, ha a meghatározás alábbi elemít helyesen alkalmazza válaszában:

- a globális médiapiacot uraló multinacionális médiaipari vállalkozások által gyakorolt befolyásról van szó;*
- gazdasági erőfölényen, piaci befolyáson alapuló kulturális hatásról van szó;*
- a kultúrák őshonos-autentikus formáinak kizsorításáról, felszámolásáról van szó;*
- feltételezett befolyásról, nehezen bizonyítható kulturális hatásokról, folyamatokról van szó.*

SZÖVEGÉRTÉSI FELADAT (maximum 25 pont)

4. (4 pont)

- a) **Mennyi idő** telik el a látott részletben? Állítását igazolja! (1 pont)
- b) **Nevezzen meg** egy olyan **eseményt**, ami a temetési menet közben felkelti a kisfiú érdeklődését! (1 pont)
- c) **Milyen** – számára fontos – **tárgyat őriz** a fiú táskája (a ruhákon kívül)? (1 pont)
- d) **Húzza alá** az alábbiak közül a **helytelen állítást/állításokat!** (1 pont)
A részlet cselekménye kihagyásos szerkezetű.
A részlet cselekményevezetése flashback-ekkel tagolt.
A részlet időkezelése lineáris.

Helyes válasz:

- a) *Pontot akkor kap a vizsgázó, ha helyesen jelöli meg, hogy a cselekmény ideje alatt több mint másfél évtized telik el, ugyanis a csecsemőként megtalált fiú nagyfiúvá/fiatalemberré válik.*
- b) *Bármelyik helyes megállapításért pont jár a következőkből: hatlovas teherszállító kocsi halad el mellettük; egy autó által vezetett, reklámtáblákat hordozó menetet bámul meg a fiú; a fiú mellé, a halottaskocsi mögé egy időre egy csendőrök elöl menekülő férfi áll be, aki később elfut.*
- c) *Pontot akkor kap a vizsgázó, ha pontosan megjelöli, hogy a mama (néni) fényképét tartja a fiú a táskában.*
- d) *Pontot akkor kap a vizsgázó, ha csak a második állítást húzza alá. Más válasz vagy több állítás megjelölése esetén: nulla pont.*

5. (2 pont)

Milyen gesztusok, miféle személyiségjegyek **kötik össze** a néni és a fiú/fiatalember karakterét? **Legalább két példát említsen!** (2 pont)

*Helyes válasz:**Az alábbiak bármelyike elfogadható:*

- a mosoly – mindketten bizalommal, derűvel néznek a világba és a másik emberre;
- a segítő tettek – a kisgyerek megmentése, illetve a nehéz sínvas megemelése, a táska átadása;
- az őszinte „Jó napot!” köszönés;
- mindig nyitottak az adott pillanatra, odafigyelnek a környezetükre.

Helyes elemenként 1-1, maximum 2 pontot kaphat a vizsgázó.

6. (3 pont)

A látott filmrészlet a **film cselekményének mely szerkezeti egységéhez** tartozhat? (1 pont)
Válaszát **két helytálló érveléssel támassza alá!** (2 pont)

*Helyes válasz:**1 pontot kap a vizsgázó, ha helyesen nevezi meg, hogy a részlet a film nyitójeleneteit, expozíciós szakaszát tartalmazza.*

További 1-1, összesen 2 pont adható a következő vagy a részlettel igazolható egyéb indoklások bármelyikére:

- az első képen mesekezdésre utaló feliratot látunk;
- klasszikus expozíciós megoldásokat látunk a helyszín és a szereplők bemutatásával;
- a nyitójelenetben a gyerek-motívum szerepeltetése önmagában is (élet)kezdetre utal;
- a bemutatott részletben a fiú életének nyugodt alaphelyzetét, majd a mama halálával ennek megváltozását, vagyis az önálló élet elkezdődését látjuk;
- a fiú felnövekedése és fiatalemberként a tényleges életbe történő kilépése megint csak kezdetre utal;
- a részlet halmozottan utal a főszereplő meghatározó személyiségjegyeire, ugyanakkor ezeket nem éri komoly kihívás, tehát ez a megoldás is a cselekmény expozíciós szakaszára utal.

7. (4 pont)

- a) Vesse össze a halottas kocsit kísérő, illetve az árvaházból kilépő fiú útjának látványvilágát a **plánhasználat** szerint!
Állapítsa meg, hogy a vonatkozó szituációkat **milyen képkivágásokban** fogalmazták meg az alkotók, majd **elemezze a plánhasználatot!** (2 pont)
- b) **Elemezze** a főszereplő **karakterének állandó és változó vonásait!**
Mutassa meg – egy-egy motívumot, jellemzőt kiemelve –, mi maradt és mi változott a fiú karakterében, mialatt fiúból fiatal férfivé érett? (2 pont)

Helyes válasz:

a) az első jelenetben több a nagytól, a környezet bemutatása hangsúlyosabbnak tűnik, mint a fiúé. A második jelenetben az immár ismerős közegben a fiatalember személye, tettei lesznek fontosabbak, ahogy a kistotálók aránya megnő. A plánok helyes megnevezésért 1 pontot, azok használata helyes indoklásáért újabb 1 pontot kaphat a vizsgázó.

b) Mindkét esetben érezni a naivitást, az ismeretek hiányát, azt, hogy a fiúnak kevés a tudása a közegről, rácsodálkozik arra (nézegetés, megbámulás, még a szeretett halottat is elfelejti egy rövid időre – illetve a városban szokatlan köszönetés, az „úri társaság” megtapsolása); ugyanakkor míg az első részben a fiú tanácstalan, s láthatóan nem érti, mi van körülötte, a második részben sokkal határozottabb, kezdeményező, megold helyzeteket (sínvas, tolvaj).

1-1 pontot kap a vizsgázó, ha az állandó és a változó vonások közül is legalább egyet-egyét helyesen jelöl meg.

8. (6 pont)

Nevezzen meg legalább két **filmnyelvi eszközt**, amelyet **másként alkalmaznak az alkotók** a néni életében játszódó jelenetek megfogalmazása során, illetve a filmrészlet későbbi részében! **Fogalmazza meg és értelmezze** (indokolja) **a formanyelvi eszközök alkalmazásának eltéréseit!** (6 pont)

Helyes válasz:

A vizsgázó bármelyik felsorolt vagy a részlettel igazolható egyéb szempont megjelölése esetén 1 pontot, annak helytálló leírásáért-részletezéséért 1 pontot, helyes értelmezéséért további 1 pontot kaphat (formanyelvi eszközöknél tehát 3-3, vagyis összesen 6 pontot) pl. az alábbiak szerint:

- *plánózás – az első szakaszban a domináns plán a közeli és a kistotál, a második szakaszban kezdetben a nagytotál, majd a kistotál;*
- *az első részben a világ belakhatóbb, áttekinthetőbb, emberléptékű, barátságosabb, a másodikban kitágul, főszereplők kezdetben nagyon kicsi benne, a világ bizonytalanabb körvonalúvá válik;*
- *megvilágítás, fénykezelés, tónusok – az első rész napfénye, tavasza, világos tónusai később megváltoznak, besűrűsül, besötétedik a közeg, megerősítve ezzel a derű tűnését, az élet „hűvösebbre fordulását”;*
- *nézőpont – az első szakaszban többször jelenik meg a szubjektív nézőpont (ahogy nézi a tejet a gyerek, vagy ahogy leselkedik a kulcslyukon, ahogy felülről rátekintenek a sajátos játszótérre, ahogy a kisfiú kinéz az ablakon), mint a második részben, ahol az objektív nézőpont a domináns, éreztetve ezzel is a világban való otthonosság gyengülését, elvesztését;*
- *hangzó világ, zene, zöreje – az első részben meghatározó az indító vidám, könnyed zene, ami elégikusabbá válik a néni betegségeivel, azonban mindig dallamos; a második részben eltűnik kezdetben a stúdiózene, és marad a párhuzamos hang, az utca hangjait, zenéjét halljuk, végül visszatér az ellenpontos hang, a zene azonban zaklatottabb, feszültebb, mint az elején, kevésbé dallamos; a játékos, örömet sugárzó zene a nénikével való élethez kötődik, a kisfiú ismerkedése a másik világgal kietlen „zenétlenséggel” indul, minden prózaibbá, hétköznapivá válik a szemlélő számára, később a kísérőzene „festi” a közeget, a tempós, bizonytalan életteret.*

9.

(6 pont)

A látott filmrészlet egy neorealista korszakban készült alkotás, amelyben ugyanakkor számos a korstílustól elütő fogás, elbeszélői megoldás figyelhető meg.

Röviden, de **legalább három-három szempont mentén elemezze a részlet realista, társadalomkritikus és ennek ellentmondó, ezen túlmutató jellemzőit!** (6 pont)

Helyes válasz:

3-3, összesen 6 pont adható az alábbiakat vagy egyéb igazolható állításokat tartalmazó válaszra, ha azok helytálló érveket és konkrét megfigyeléseket tartalmaznak, szempontonként 1-1 ponttal:

realista alkotásra utal:

- *a jelenetek zömmel eredeti és külső helyszíneken játszódnak (külváros, városi utca és tér, forgalmas nagyvárosi utca és alagút, árvaház);*
- *a szereplők zöme egyszerű sorsú ember (egyedül élő öregasszony, árvagyerek, munkások, járókelők, tolvaj);*
- *több jelenetben hangsúlyos szerepet kapnak a társadalmi különbségek (pl. munkába igyekvő hivatalnokok és kétkezi munkások, az előkelők-hírességek és a bámészkodók ellentétei);*
- *a jelenetek dramaturgiájában visszatérő motívum a környezet és a háttér történéseinek a fő cselekmény elébe tolása (pl. a lovas kocsi, a reklámtáblát vivő csoport vagy a csendőrök által üldözött tolvaj eltereli a kisfiú figyelmét a temetésről).*

realizmuson túl mutató megoldások:

- a szerepjátékot erős túlzások és karikatúrisztikus megoldások jellemzik (pl. a nagymama széles gesztusai vagy a fiú állandó széles mosolya és csodálkozó tekintete);
- a tolvaj és a csendőrök burleszkszerű mozgása;
- több jelenet erős kontraszttal és halmozással dolgozik (pl. a doktorok fekete ruhája és a nagymama szobájának fehérsége; a járókelők sötétje és az előkelők fehér bundái a lámpafényben; a fiú nyitottsága és a munkába igyekvő hivatalnokok közömbössége);
- meseszerű és csodás motívumok a nyitójelenetben (pl. a gyerek káposzták közti megtalálása; a kifutó tejből varázsolt képzeletbeli táj);
- erőteljes játékosság és költőiség (pl. a néni betegségének tragikusságát enyhítő számolási játékok és a mama vicces szemjátéka az ágyban; a temetési jelenetben a fiú figyelmét elterelő motívumok halmozása, a csendőrös rész burleszkszerűsége).

Pontot kell levonni abban az esetben, ha az érvelés csak kisebb részben helytálló, vagy a megfigyelések nem pontosak, nem helyesek.

MÉDIA MINIESSZÉ (maximum 15 pont)

10.

Figyelmesen tanulmányozza az alábbi négy híryanagot!

Nevezzen meg a tömegkommunikáció működésére vonatkozóan

legalább négy, a forrásanyag alapján felismerhető, jellemző vonást! (4 pont)

Rövid esszében elemezze a média működésmódját

a felismert szempontok alapján!

Észrevételeit a forrásanyag alapján indokolja! (11 pont)

index

©1999-2008 Index.hu Rt. Minden jog fenntartva.

- **Címlap****Belföld****Külföld** **Archívum**
- **Gazdaság****Tech****Tudomány****Kult****Sport****Vélemény****Videó****Bulvár**

Százhusz centi tömény erőszak

- [nl - nlaszlo@mail.index.hu](mailto:nl-nlaszlo@mail.index.hu)

<http://index.hu/politika/bulvar/kriszt1214/sendthis/http://index.hu/politika/bulvar/kriszt1214/F>
rissítve: 2007. december 20., csütörtök 07:27

„Különös: Tízéves rablófőnök

Szenvedélye az erőszak

Azt mondja, nem akart hazánkban kikötni, de elaludt a vonaton, és csak Budapesten ébredt fel. A tízéves fiúcska azóta rablásokkal tölti idejét"- kezdődött a Zsaru Magazin valamelyik nyári számában az egyik cikk egy Romániából Budapestre került kislőről. A képen összeszorított szájjal ott feszített ő maga is. Alatta szöveg: „Állandó szökésben van. Aki tartózkodási helyéről tud, vagy akit kirabolt, értesítse a rendőrséget"

Mi is összeismerkedtünk vele a Blaha Lujza téren.

A román és a magyar gyermekvédelmi hatóságok között már több mint féléve zajlik a procedúra, melynek eredményeként Krisztián visszakerül majd Romániába. De már ő maga is haza készül, mert otthon jobbak az emberek. (Ott például egyszer annyi pénzt összekéregedett, hogy odaadta az anyjának, az meg vett belőle egy házat.) Legutolsó találkozásunkkor mutatott is egy bizalomgerjesztő embert, aki megígérte neki, hogy visszaviszi.

A két ország között az eljárás még eltart egy darabig, akár évekig is, mondja Radoszáv Miklós, a fővárosi területi gyermekvédelmi szakszolgálat igazgatóhelyettese. Addig a rendőrök néha visszaviszik az intézetbe, ahonnan aztán kísétál a Blahára. Bezárni előtte az ajtót nem szabad, nem büntethető.

Belföld

Belföld | Jegyzet | Interjú | 1956-os arcképcsarnok | Média | Budapest | A nap idézete | Választás 2006 | Önkormányzati választás 2006

Tovább bűnözhet a késelő fiú - A rendőrség tehetetlen

2008. január 12. 12:08

Magyar Nemzet

Akár már újra az utcán lehet az a tizenkét éves, román állampolgárságú, cigány fiú, aki csütörtökön combon szúrt egy 15 éves kamaszt, mert nem adta oda neki mp3-as lejátszóját. Az állami gondozott gyereket lopás és rablás miatt korábban többször előállították a rendőrök, de nem büntethető, és a gyermekvédelmi intézmény sem korlátozhatja mozgását.

A Blaha Lujza téri Maugli

Megszólalt a kis vadember, aki azt állítja, szülei magára hagyták, mikor visszamentek Romániába, ahol viszont az apjától rettegnek az emberek. Mire ezek a sorok megjelennek, talán már Romániában lesz a Blaha Lujza téri Maugliként emlegetett 12 éves román fiú, aki jó ideje fosztogatta a járókelőket, múlt héten pedig megkéselt egy fiút, hogy elvegye zenelejátszóját. A környékbelieknek nem kell rettegve lesni az aluljáró lépcsőit, mikor viharzik újra le rajtuk a fékezhetetlen kis vadember. A rendőrök visszavonhatják a megerősített járőrözést a Blahától, amivel igyekeztek távol tartani a szélsőséges csoportokat a gyerektől, hiszen többen beígérték neki a fenyítést.

2008. jan. 18.

Nézze meg, hogyan rabolták ki az RTL stábját!

[ORIGO] | 2008. 01. 17., 15:36 | Utolsó módosítás: 2008. 01. 17., 16:09

ESZKÖZÖK:

Az RTL Klub *Házon kívül* című műsorának stábja kedden annak a 12 éves romániai magyar fiúnak a korábbi lakóhelyén, Tekerőpatakon forgatott, akit egy Blaha Lujza téri késelés miatt vittek vissza Romániába. A stáb szóba elegyedett a helyiekkel, de miközben forgott a kamera, kirabolták őket. Kisebb dulakodás is kialakult a riporter pénzéért. Nézze meg a történeteket videón!

Szerdán szállították vissza Romániába azt a 12 éves romániai magyar gyereket, aki a múlt héten a Blaha Lujza téren megkéselt egy 15 éves fiút. A késelőnek már többször volt dolga a rendőrséggel, kora miatt azonban nem volt büntethető, a gyermekvédelmi intézetet pedig mindig elhagyta, ahányszor bevitték.

Az RTL *Házon kívül* című műsorának stábja kedden a fiú korábbi lakóhelyén, a romániai Tekerőpatakon forgatott. A stáb szóba elegyedett a helyiekkel, de miközben forgott a kamera, kirabolták őket. Kisebb dulakodás is kialakult a riporter pénzéért.

Az RTL műsora csütörtökön 23.05 perckor kerül adásba.

AJÁNLAT

- Kizsebelték az RTL stábját - itt nézheti meg a videót

KORÁBBAN

- Elhagyta az országot a késelő román kisfiú

Helyes válasz:

A vizsgázó jellemzőnként 1-1-1-1, maximum 4 pontot kaphat, pl. az alábbiak, vagy további érvényes szempontok megnevezése esetén:

- napirend-kijelölés;*
- sztereotipikus közlésmód;*
- szerialitás (sorozat jelleg);*
- a közlés egyirányú volta;*
- a fogyasztóközönség figyelmének felkeltése (szenzáció, szenzációs tálalás);*
- a személyiségi jogok gyakran kétséges kezelése;*
- morális pánik keltése a befogadó közönségben.*

A rövid, elemző esszé pontozása során a javító tanár egy-egy szempont helyes meghatározására, körülírására – vagyis a téma kifejtéséhez szükséges ismeretanyagra – 1 pontot, az adott forrásanyag alapján történő indoklásra (vagy az ismeretanyag alkalmazására) további 1 pontot, összesen tehát négyszer 2, vagyis nyolc pontot adhat – például a következők szerint:

Napirend-kijelölés: a médiának meghatározó szerepe van abban, hogy adott időszakban az általa elért, megszólított közönséget mi foglalkoztassa, mi legyen a diskurzus tárgya. Ez a jelenség különösen azért fontos, mert a médiafigyelem hatására megváltozhat a napirendre kerülő, azt számos médiaszöveg által tárgyalt eset által képviselt probléma súlyának megítélése a társadalomban. (1 pont)

Az adott esetben a gyermekbűnözés, illetve annak büntethetősége került a társadalmi párbeszéd napirendjére, amely élesen megosztja a közösséget. (1 pont)

A fogyasztóközönség figyelmének felkeltése: a médiaszövegek témaválasztása során előnyt élvező szelekciós gyakorlat, miszerint a különleges, a szenzációs esemény előnyt élvez a megszokottal szemben. A figyelemfelkeltés eszköze a szenzációs megjelenítés, melynek segítségével az érdektelen is izgalmasnak tűnik. (1 pont)

Az adott esetben az elkövető gyerek különösen fiatal kora, származása és társadalmon kívüliisége remekül megfelelt a média szenzációtematikára való hajlamának, a szenzációs tálalás pedig tetten érhető pl. a címadás módjában (Százhusz centi tömény erőszak; Tovább bűnözhet a késelő fiú – a rendőrség tehetetlen), a képaláírásban (A Blaha Lujza téri Maugli) és a szövegekben/tördelésben egyaránt.

A helyesen felépített esszészervezetre (állítás, helyes példák, megfigyelések és ismeretek alapján történő érvelés-bizonyítás, konklúzió) további 3 pont adható.